

Vi, sexe i literatura

El filòleg castellanenc Vicent Palatsí ha maridat els vins de la terra amb l'erotisme per a escriure huit contes cuinats amb literatura

Contes

POR ANTONI ZAGARÒZÀ

■ El vi i la pràctica sexual —la cerca dels plaers—, han anat de la mà des de la més remota antiguitat. En tenim notícia gràcies als grecs; el cert, però, és que els grecs no inventaren el vi, però sí foren els inventors dels «mites» (contes, al cap i a la fi) amb què poder explicar alguns fets, alguns fenòmens extraordinaris. És més, els mites es crearen per a proporcionar cohesió social a un col·lectiu: família, tribu o poble.

Conta la mitologia grega que a l'Helikó (Grècia), en una cova perduda del mont Nissa i sota la «protecció» de cinc nimfes, el jove Dionís inventà el vi (del que feien, o com passaven l'estona cinc fades i un jove semidéu tancats tot el dia en una cova, no ens hi diu res, el mite).

Aquest nou nèctar dels déus, que en origen fou una barreja de suc de raïm silvestre, mel,

i espècies, produïa en les dones uns efectes desinhibidors: un fort augment de l'excitació subjectiva, del desig sexual, i de la cerca de plaers en general.

Fou inevitable: el cultiu de la vinya s'estengué ràpidament en totes les direccions del món conegut: cap a orient, des de Líbia a l'Índia, i cap a occident, per la ruta de l'Ambré fins la Bretanya de l'Edat del Bronze. Semblava que els déus portaven pressa, però era la humanitat sencera que frisava per ser unguida en la nova iniciació, i oblidar (com més prompte millor) els antics rituals i cerimònies. Així, les orgies del vi, l'èxtasi de la seua embriaguesa, es generalitzaren arreu. Finalment, el semidéu Dionís fou elevat (per unànime «aclamació popular») a la categoria de «déu del vi» i de la fertilitat, és clar.

La relació del vi amb la literatura també ve de lluny i de la mà. Els efectes del nèctar fermentat del raïm (i els seus germans espirituosos) en la «vigorosa» imaginació d'alguns escriptors produí una «fertilitat» creadora extraordinària, i un no menor (i «aclamat») èxit social. Escriptors de l'Olimp literari, com **Scott Fitzgerald, Hemingway, Faulkner, Malcolm Lowry, Ezra Pound, Pessoa o Dashiell Hammet**, entre d'altres, han transcendit l'èxtasi embriac, ritual, en obres mestres lite-



VICENT PALATSÍ
Vitis vinifera cataloniae
▶ ONADA EDICIONS, 2010

ràries difícilment repetibles.

És cert: «una dosi elevada d'alcohol, encara que pot desinhibir la ment, pot al mateix temps inhibir la libido», ens adverteix **Vicent Palatsí** al prefaci de *Vitis vinifera cataloniae* (Onada Edicions, 2011), i que l'autor ha subtitulat, no per atzar, *relats eròtics per a amants del vi*. Un centenar de varietats diferents de vins; vins de tots els racons dels Països Catalans: País Valencià, Catalunya, Illes Balears, la Franja, el Rosselló, l'Alguer, Andorra i el Carxe (a Múrcia); una carta exquisida dels millors «caldos» triats per a segons quines ocasions i cerimonials: tres dones (nimfes) experimentades iniciant un (semidéu) novençà; un escriptor culte, casat i acomodat, a la

cerca de jòvens plaers universitaris; una colla d'amigues xalant noves experiències, més enllà de l'amistat i una bona taula; una nouvinguda cubana que, després del valencià, també practica el «francés» (una «llengua» com una altra); cinc alumnes, ignorant el parany, són seduïts per una professora, acomplint un desig picardiós d'adolescència; dos matrimonis s'ajunten per sopar habitualment, però l'ocasional absència d'un dels membres els obliga a fer un «trio», a la taula i... En definitiva, són huit contes i un epíleg que conformen aquest llibre, un exercici que rebla el «clau», una gosadia que fa del vi, el sexe i la literatura un trio d'asos orgiàstic, que ni el déu més repelat mai haguera imaginat.

Retrat d'un rondallaire

La primera peça teatral de Gemma Pasqual recorre la vida d'un Enric Valor desdoblant en avi i xiquet per a donar a conèixer la seua vàlua

Teatre

POR J. RICART

■ Coincidint, l'any que acaba de concloure, amb el centenari del naixement de l'escriptor i gramàtic **Enric Valor** (1911-2000) s'ha publicat una breu obra de teatre que reivindica la seua producció i sobretot el seu compromís cívic en una època especialment adversa. Amb aquest treball **Gemma Pasqual** (Almoines, 1967) debuta en el gènere dramàtic, tot i la seua veterania amb nombrosos títols dins de la literatura mal anomenada «juvenil». Si a

la resta dels seus llibres l'autora tenia al seu favor una temàtica actual, una acció trepidant i uns personatges propers, ací s'ha hagut d'enfrontar al repte de fer l'esbós d'un personatge històric i en teoria «poc atractiu» des d'un punt de vista adolescent. Pasqual ha sabut superar amb prou èxit aquest entrebanc amb tota una sèrie d'estratègies encaminades a facilitar la comprensió i poder atrapar millor el lector. En primer lloc és evident un didactisme, més o menys explícit. S'han reduït al màxim les acotacions fins a convertir-les en indicadors, s'ha simplificat el fil de la trama i s'han minimitzat els canvis d'escena. A més a més, l'autora ens confessa a la primera pàgina la



GEMMA PASQUAL
El caçador de paraules
▶ TABARCA TEATRE. VALÈNCIA, 2011

seua renúncia a la profusió de personatges per tal de poder explotar millor les seues possibilitats en l'àmbit escolar: que hi poden anar des de lectures en veu alta a senzilles dramatitzacions.

L'acció es desenvolupa seguint una estructura enquadada: comença i acaba en la presó Model de València. A partir d'aquesta situació el protagonista es desdobra en dos personatges: un Enric Valor, avi, que dialoga amb un altre Valor de xiquet. Gràcies a aquest mecanisme es posa de manifest els tarannàs oposats per l'edat: un marcat per la imaginació i la ingenuïtat (amb

breus i emotives intervencions) i un altre oposat per la saviesa (amb parlaments, de vegades, massa llargs i amb massa càrrega ideològica) Aquesta caracterització ens ofereix aspectes curiosos i poc coneguts de l'autor de Castalla, com per exemple, el seu injust i accidentat empresonament, o la seua condició de vegetarià i naturista. Per altra banda, Gemma Pasqual transcendeix la mera anècdota biogràfica amb múltiples referències metalingüístiques (com la dificultat personal de posar títols o la inclusió interna de rondalles) però també, metalingüístiques (la metafòrica al·lusió de **Coromines** com «el guardià de les paraules» o l'explicació de mots patrimonials, com «tendur».)

El caçador de paraules és, al cap i a la fi, un sentit i merescut homenatge dedicat en especial als més joves d'una de les figures contemporànies més importants dintre de la recuperació del nostre patrimoni oral. Tal com revelen les últimes paraules de Valor trobades poc després de la seua mort: «L'home crea la llengua i aquesta determina la manera de ser. L'estimació és el primer pas del patriotisme: l'amor a la terra, a la llengua i a la pàtria».

Menys internet i més natura

Una història intrèpida narrada amb didactisme endinsa els més menuts en els valor ambientals alhora que assenyala els perills del món virtual

Infantil

POR PURIFICACIÓ MASCARELL

■ L'eruga es transforma en papallona per llei natural. Clàudia és una xiqueta urbanita de caràcter aspre que viu enganxada a la videoconsola i pateix una extraordinària metamorfosi quan els seus pares l'envien al poble dels iaïos per restablir-se d'un trencament de canell. Allí es converteix en una xiqueta encuriosida per

la natura, àvida d'aventures i desitjosa de compartir-les amb els seus amics i familiars. I tot, gràcies a l'esperit de la muntanya. És a dir, a la màgia que ens fa estimar i preservar la natura com a part indèstrable de l'essència humana.

Maria Josep Picó, Premi Nacional de Periodisme Ambiental i col·laboradora de **Levante-EMV**, ha escrit el conte *Clàudia i l'esperit de la muntanya* per conscienciar pares i infants de la necessitat de mantindre els vincles afectius amb l'entorn natural i el món rural. De fet, la majoria de xiquets actuals poden identificar-se amb el personatge de Clàudia. I ajuda molt que la història estiga narrada amb un llenguatge proper i fusione, hàbilment, el didactisme ambiental amb una trama sobre el misteri de les «bestioles buides».

Clàudia aprèn a apreciar la vida a la xicoteta població muntanyenca de la mà d'una activa colla de xiquets i dels seus iaïos. Així, canvia l'autobús urbà per les excursions a peu, el Tuenti per les converses entre les branques d'una garrofera, el zoològic dels animals en llibertat, la maquina per la cria d'una eruga o la confecció d'un herbari digital... Si la principal crítica del llibre es dirigeix al perill d'aïllament que propicia el món virtual entre els més menuts, no és menor l'atac a la indiferència davant els problemes que pateix el medi ambient valencià: el famolenc mortu que extermina les palmeres, la il·legal pràctica del parany o els incendis a causa de les



MARIA JOSEP PICÓ
Clàudia i l'esperit de la muntanya
▶ Dibuixos de Xavi Sepúlveda.
▶ ANDANA EDITORIAL, 2011

irrespectuoses deixalles als boscos. La jove editorial Andana, que pilota **Ricard Peris** des d'Algemesí, promet convertir-se en un segell de referència dins la literatura infantil en valencià. Una de les raons es troba en la seua col·lecció *Llibres amb valors*, a la qual pertany el llibre de la saguntina Picó, i on la lectura amena s'alia amb les bones causes. Reflexió i diversió a l'estil de la consigna clàssica del *docere et delectare* per als més menuts.